

USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2023/1836

ze dne 10. května 2023

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2021, oddíl VIII – Evropský veřejný ochránce práv

EVROPSKÝ PARLAMENT,

- s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2021, oddíl VIII – Evropský veřejný ochránce práv,
 - s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,
 - s ohledem na dopis Výboru pro ústavní záležitosti,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0067/2023),
- A. vzhledem k tomu, že v rámci postupu udělování absolutoria hodlá orgán příslušný k udělení absolutoria klást zvláštní důraz na další posilování demokratické legitimacy orgánů a institucí Unie zvyšováním transparentnosti a zodpovědnosti, uplatňováním konceptu sestavování rozpočtu podle výkonnosti a řádným řízením lidských zdrojů;
- B. vzhledem k tomu, že článek 228 Smlouvy o fungování Evropské unie stanoví, že Evropský parlament volí evropského veřejného ochránce práv, který je oprávněn přijímat od kteréhokoli občana Unie nebo od fyzické či právnické osoby s bydlištěm nebo sídlem v členském státě stížnosti týkající se nesprávného úředního postupu orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, s výjimkou Soudního dvora Evropské unie při výkonu jeho soudních pravomocí; evropský veřejný ochránce práv tyto stížnosti posuzuje a vydává o nich zprávy;
- C. vzhledem k tomu, že nařízení Evropského parlamentu (EU, Euratom) 2021/1163 ⁽¹⁾ stanoví pravidla a obecné podmínky výkonu funkce veřejného ochránce práv (statut evropského veřejného ochránce práv);
- D. vzhledem k tomu, že rozhodnutí evropské veřejné ochránkyně práv, kterým se přijímají prováděcí pravidla, prochází v současné době procesem revize po přijetí nařízení (EU, Euratom) 2021/1163;
1. konstatuje, že rozpočet úřadu evropského veřejného ochránce práv (EVOP) spadá do okruhu 7 VFR „Evropská veřejná správa“, který v roce 2021 činil 10,7 mld. EUR; konstatuje, že EVOP je relativně malou institucí, jejíž rozpočet představuje pouze 0,12 % celkového rozpočtu na správní výdaje;
 2. konstatuje, že Evropský účetní dvůr (EÚD) ve výroční zprávě za rozpočtový rok 2021 zvýšil vzorek zkoumaných transakcí ze 48 v roce 2020 na 60 v roce 2021;
 3. bere na vědomí, že z mnohaleté práce Účetního dvora podle jeho vlastních slov vyplývá, že tyto výdaje jsou celkově spojeny s nízkým rizikem; konstatuje však, že výroční zpráva o plnění rozpočtu EU za rozpočtový rok 2021 neobsahuje o EVOP žádné relevantní informace, a vyzývá Účetní dvůr, aby do příštích výročních zpráv zahrnul komplexní údaje týkající se plnění všech požadavků nezbytných pro jednotný postup udělování absolutoria;

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu (EU, Euratom) 2021/1163 ze dne 24. června 2021, kterým se stanoví pravidla a obecné podmínky výkonu funkce veřejného ochránce práv (statut evropského veřejného ochránce práv) a zrušuje rozhodnutí 94/262/ESUO, ES, Euratom (Úř. věst. L 253, 16.7.2021, s. 1).

4. s uspokojením konstatuje, že EÚD ve výroční zprávě za rozpočtový rok 2021 nezjistil žádné specifické problémy týkající se EVOP;

Rozpočtové a finanční řízení

5. konstatuje, že rozpočet EVOP na rok 2021 činil 12 501 836 EUR, což ve srovnání s rokem 2020 představuje mírné zvýšení o 1,2 %, nicméně tento údaj je třeba posuzovat také s ohledem na skutečnost, že rozpočet na rok 2020 se ve srovnání s rokem 2019 zvýšil o 7,4 %;
6. konstatuje, že navýšení rozpočtu pocházelo převážně z plateb nájemného a souviselo se stěhováním bruselské kanceláře EVOP; konstatuje, že místo plateb rozložených do šesti let se úřadu podařilo uhradit veškeré náklady spojené se zařízením prostor v nové budově již v roce 2021; poukazuje na to, že tento krok bude mít pozitivní vliv na rozpočty EVOP v příštích letech;
7. konstatuje však, že míra plnění rozpočtu v roce 2021 činila pouze 88,8 %, což představuje významný propad oproti roku 2020, kdy míra plnění dosahovala 94,9 %; bere na vědomí, že i v roce 2021 bylo plnění rozpočtu silně ovlivněno pandemií COVID-19, která částečně zpozdila nábor pracovníků, ale také značně omezila možnosti konání akcí s fyzickou účastí, konferencí a misí;
8. s uspokojením konstatuje, že EVOP i nadále platí faktury ve velmi krátké lhůtě (průměrně 11,35 dní), zároveň však důrazně vybízí k zavedení systému elektronické fakturace;
9. oceňuje, že EVOP uzavřel množství různých dohod o poskytování služeb (service level agreements), zejména s Evropským parlamentem a Komisí, a dosahuje tak úspor díky tomu, že nemusí vytvářet struktury k jejich řízení; dále oceňuje, že se EVOP také účastní interinstitucionálních rámcových smluv, které nabízejí nižší ceny a snižují potřebu vytvářet vlastní složité administrativní struktury;

Vnitřní řízení, výkonnost a vnitřní kontrola

10. uznává, že rok 2021 byl velmi náročný, zejména proto, že se stále projevovaly negativní vlivy pandemie COVID-19 a bylo nadále zapotřebí dbát na zajištění dobrých pracovních podmínek zaměstnanců a vytvářet nové pracovní metody; vybízí EVOP, aby přijal komplexní komunikační rámec, který by vycházel z poznatků získaných během dvou let pandemie COVID-19 s cílem připravit se na případné budoucí krizové situace a mít schopnost zajistit kontinuitu činnosti;
11. konstatuje, že v průběhu roku 2021 pokračoval EVOP v provádění strategie „Směrem k roku 2024“, jejímž cílem je vytvořit novou, jednodušší strukturu s menším počtem vedoucích pracovníků, která bude napomáhat více kolaborativním způsobům práce a flexibilním a rychlým procesům;
12. je velmi potěšen tím, že EVOP dokázal v posledních letech výrazně zkrátit průměrnou dobu potřebnou k vyřízení spisů různých typů; průměrná doba pro vyřízení stížností se mezi roky 2018 a 2021 zkrátila ze 78 dnů na 29, tedy o 63 %, přičemž ve funkčním období současné evropské veřejné ochránkyně práv došlo ke zkrácení ze 157 dnů na 61, tedy o 61 %; průměrná doba pro dokončení šetření se přitom zkrátila z 254 dnů na 112 dnů, tedy o 56 %;
13. považuje za pozitivní, že se EVOP dařilo nadále zvyšovat efektivitu postupů pro vyřizování stížností, které nespadají do jeho působnosti a kterých dostává přibližně 1 400 ročně; dále oceňuje, že podíl stížností mimo jeho mandát, jimiž se zabývá ředitelství pro administrativu, vzrostl z 22 % v roce 2020 na 35 % v roce 2021;

14. konstatuje, že jednou z hlavních priorit evropské veřejné ochránkyně práv je přístup veřejnosti k dokumentům, jehož se týká až jedna čtvrtina šetření; dále poukazuje na to, že součástí problematiky přístupu veřejnosti k dokumentům je i to, jak unijní správa nakládá s textovými a instantními zprávami a včasným přístupem k dokumentům; podporuje výzvu veřejné ochránkyně práv, aby byly unijní předpisy o přístupu k dokumentům modernizovány a byly více v souladu s právy občanů, a se zájmem očekává, že se dozví více o tom, jaké rady by veřejná ochránkyně práv mohla poskytnout orgánům a institucím Unie ohledně zavádění systémů, které jim pomohou problematiku přístupu k dokumentům lépe řešit; žádá veřejnou ochránkyni práv, aby poskytla zpětnou vazbu k novému IT systému, který v této oblasti zavedla Komise (EASE – elektronický přístup k dokumentům Evropské komise);

Lidské zdroje, rovnost a pracovní podmínky zaměstnanců

15. konstatuje, že na konci roku 2021 pracovalo v EVOP celkem 74 osob, přičemž tento počet se téměř nezměnil od konce roku 2020, kdy měl EVOP 73 zaměstnanců, a je stejný jako na konci roku 2019; poukazuje však na to, že počet smluvních zaměstnanců se snížil z 11 v roce 2019 na 8 v roce 2020 a na 6 v roce 2021, zatímco počet dočasných zaměstnanců se zvýšil z 23 v roce 2019 na 28 v roce 2020 a 30 v roce 2021; počet úředníků přitom zůstal víceméně konstantní: v roce 2019 jich bylo 40, v roce 2020 37 a v roce 2021 38;
16. s uspokojením konstatuje, že na konci roku 2021 byli mezi zaměstnanci zastoupeni státní příslušníci 18 členských států Unie, což se oproti roku 2020 nezměnilo, a že na vedoucích místech pracují státní příslušníci pěti členských států (ve srovnání se čtyřmi v roce 2020); žádá veřejnou ochránkyni práv, aby ve svém personálním obsazení i nadále usilovala o dosažení rovnováhy mezi státními příslušníky všech členských států (zejména na úrovni managementu);
17. konstatuje, že 68 % všech zaměstnanců EVOP tvoří ženy, což představuje mírný nárůst oproti roku 2020, kdy ženy tvořily 66 %; dále konstatuje, že ženy tvoří většinu ve všech kategoriích zaměstnanců: vedení, AD, AST, AST-SC, funkční skupina IV a ostatní funkční skupiny; vyzývá veřejnou ochránkyni práv, aby i nadále usilovala o dosažení genderové vyváženosti, ovšem s přihlédnutím k malé velikosti úřadu;
18. poukazuje na to, že nová pravidla pro hybridní práci nabízejí možnost pracovat měsíčně ze 60 % z domova, přičemž každodenní pracovní režim je organizován na úrovni jednotlivých týmů; považuje za pozitivní, že zaměstnanci všech kategorií mohou využívat možnost flexibilní úpravy pracovní doby; konstatuje také, že zaměstnanci mohou 15 dní v roce pracovat v režimu práce na dálku mimo místo zaměstnání;
19. s uspokojením konstatuje, že EVOP používá systém správy případů (case management system, CMS), který v reálném čase poskytuje informace o tom, jak jsou případy rozděleny mezi pracovníky provádějící šetření, takže vedoucí pracovníci mohou podle toho upravovat pracovní zátěž; oceňuje, že v roce 2021 nebyly zaznamenány žádné případy syndromu vyhoření; dále vítá skutečnost, že počet dnů nepřítomnosti z důvodu pracovní neschopnosti klesl v roce 2021 oproti předchozímu roku o 28 % a že počet zaměstnanců, kteří byli v pracovní neschopnosti po dobu delší než 30 dnů, klesl o jednu třetinu z 9 v roce 2020 na 6 v roce 2021;
20. oceňuje, že v roce 2021 nebyly hlášeny žádné případy obtěžování; poukazuje na to, že případ, který byl nahlášen v roce 2020, byl v roce 2021 stále předmětem vyšetřování úřadu OLAF, avšak v roce 2022 byl uzavřen, aniž by úřad OLAF vydal doporučení; konstatuje, že EVOP uspořádal pro své korespondenty pro etiku a členy smírčího výboru školení, která je měla vybavit znalostmi potřebnými pro výkon jejich úkolů v souvislosti s politikou EVOP v oblasti obtěžování;
21. považuje za pozitivní, že v roce 2021 nastoupil do EVOP poměrně velký počet stážistů (16), což znamená, že úřad nabízí mnoha mladým lidem možnost získat zkušenosti z působení v evropských institucích; dále vítá, že všichni stážisté přijatí v roce 2021 dostávali plat;

Etický rámec a transparentnost

22. oceňuje, že EVOP má na svých intranetových stránkách zvláštní oddíl věnovaný etickému chování a že v roce 2021 byly přijaty vnitřní předpisy pro externí aktivity a přidělování zaměstnanců na různé úkoly; dále oceňuje, že úřad uspořádal pro všechny zaměstnance akce, na niž byly představeny zásady, jimiž se řídí externí činnosti; tato akce měla původně proběhnout v roce 2021, ale musela být odložena na začátek roku 2022;

23. považuje za pozitivní, že interní auditor v rámci svého pracovního programu přezkoumává etický rámec EVOP; vyzývá veřejnou ochránkyni práv, aby Parlamentu podala zprávu o výsledcích tohoto přezkumu, včetně veškerých doporučení vydaných interními auditory;
24. oceňuje, že veřejná ochránkyně práv zveřejňuje na internetových stránkách svůj program a důsledně využívá rejstřík transparentnosti ke kontrole, zda jsou v něm zapsáni řečníci nebo jiní účastníci akcí či schůzí, které organizuje; oceňuje, že EVOP se zavázal k tomu, že bude pořadatele akcí a účastníky schůzí zveřejněných na svých internetových stránkách vázat na příslušné záznamy v rejstříku transparentnosti; blahopřeje veřejné ochránkyni práv k pokroku, jehož bylo v tomto ohledu dosaženo, a vybízí ji, aby i nadále usilovala o větší transparentnost;
25. konstatuje, že strategie EVOP pro předcházení podvodům je založena na opatřeních týkajících se etického chování; s uspokojením také konstatuje, že EVOP uplatňuje „zásadu čtyř očí“, což znamená, že každou transakci provádějí nejméně dvě osoby;
26. s uspokojením konstatuje, že v roce 2021 nebyly zjištěny žádné případy střetu zájmů a že všichni zaměstnanci, kteří opouštějí EVOP, nyní dostávají dopis, v němž jsou informováni o tom, že vůči úřadu mají i nadále určité povinnosti a že po dobu dvou let po odchodu z veřejné služby Unie jsou povinni informovat úřad o svém záměru vykonávat výdělečnou či nevýdělečnou pracovní činnost a požádat úřad o souhlas;
27. s uspokojením konstatuje, že veřejná ochránkyně práv přijala v roce 2015 podrobný soubor vnitřních pravidel na ochranu oznamovatelů (whistleblowerů) před odvetnými kroky a na jejich podporu v celém procesu; dále konstatuje, že v roce 2021 nebyly hlášeny žádné případy whistleblowingu;
28. žádá, aby byla ukončena spolupráce s externími firmami, které podle hodnocení Yaleovy univerzity ⁽²⁾ i nadále působí v Rusku;

Digitalizace, kybernetická bezpečnost a ochrana údajů

29. poukazuje na to, že díky převodu prostředků bylo možné v roce 2021 výrazně navýšit výdaje na IT, a to téměř 2,5krát z 127 430 EUR v roce 2020 na 303 020 EUR v roce 2021, přičemž cílem primárně bylo zlepšit zařízení pro videokonference;
30. konstatuje, že EVOP nebyl v roce 2021 terčem žádným kybernetickým útoků a pro zajištění dostatečné kybernetické bezpečnosti využívá primárně služeb Evropského parlamentu;
31. vybízí EVOP, aby úzce spolupracoval s Agenturou Evropské unie pro kybernetickou bezpečnost; navrhuje, aby byla všem zaměstnancům EVOP nabízena pravidelně aktualizovaná školení týkající se kybernetické bezpečnosti;
32. oceňuje, že činnosti EVOP, včetně vyřizování stížností, řízení lidských zdrojů a finančního řízení, jsou již plně digitalizovány, ale přesto lze stížnosti stále podávat v papírové podobě a stěžovatel si může zvolit, že v téže formě dostane i odpověď;
33. s uspokojením konstatuje, že evropský inspektor ochrany údajů (EIOÚ) dokončil šetření týkající se způsobu, jakým jsou při vyřizování stížností v EVOP zpracovávány osobní údaje, přičemž v rámci tohoto šetření provedl v roce 2019 v prostorách EVOP inspekci, a že všechna doporučení EIOÚ byla přijata, takže případ mohl být v roce 2021 uzavřen;
34. bere na vědomí, že EVOP upřednostňuje používání aplikací s otevřeným zdrojovým kódem, kdekoli je to možné, a že na svých internetových stránkách používá software otevřeným zdrojovým kódem výhradně;

⁽²⁾ <https://som.yale.edu/story/2022/over-1000-companies-have-curtailed-operations-russia-some-remain>

Budovy

35. poukazuje na to, že rok 2021 byl přechodným obdobím, neboť v říjnu 2021 proběhlo stěhování bruselských kanceláří EVOP do nové budovy, která je koncipována jako kolaborativní prostor;
36. oceňuje, že nová budova umožnila snížit environmentální stopu díky využívání moderních technologií;
37. vítá záměr úřadu zlepšit přístupnost své budovy v Bruselu a očekává, že bude dostávat aktuální informace o dosaženém pokroku;

Životní prostředí a udržitelnost

38. vítá, že díky digitalizaci procesů se úřadu v průběhu let podařilo výrazně omezit spotřebu papíru; mimo jiné je možné podepisovat dokumenty elektronicky a do značné míry se přestaly vydávat tištěné verze výročních zpráv a newsletterů;
39. poukazuje na to, že používání moderních technologií umožnilo úřadu zavést systémy ke snížení spotřeby energie, mimo jiné pomocí detektorů pohybu a centrálně ovládaných termostátů;
40. oceňuje, že úřad podporuje využívání veřejné dopravy tím, že proplácí 50 % ročních nákladů až do výše 500 EUR, a že v garážích zlepšil infrastrukturu pro zaměstnance, kteří se přepravují na kole, přičemž v nové budově již garáže nejsou vůbec;
41. konstatuje, že úřad pronajímá svou budovu od Evropského parlamentu a v případě dotazů týkajících se instalace solárních panelů na střeše odkazuje na EP; přesto vybízí úřad k tomu, aby se důrazně zasazoval o instalaci solární panelů, pokud tomu tak není;

Interinstitucionální spolupráce

42. oceňuje, že EVOP úzce, byť neformálně spolupracuje s OLAF, EPPO a EÚD s cílem zamezit zdvojování šetření a vede s nimi diskuse o otázkách společného zájmu, jako je střet zájmů či problematika tzv. otočných dveří;
43. zdůrazňuje, že je pro veřejnou ochránkyni práv důležité, aby udržovala vysokou úroveň spolupráce s Evropskou sítí veřejných ochránců práv; s uspokojením konstatuje, že EVOP začal nabízet specializovaným pracovníkům v kancelářích členů ENO cílené workshopy a semináře zaměřené na specifické oblasti a pořádá výroční konferenci ENO; vybízí veřejnou ochránkyni práv, aby prohloubila vztahy s orgány, institucemi a agenturami EU;
44. oceňuje, že v rámci významných šetření evropská veřejná ochránkyně práv úzce spolupracuje s příslušnými výbory Evropského parlamentu, které informuje o své činnosti buď formou prezentací přímo na schůzích výboru, nebo prostřednictvím informací zasílaných předsedům; s uspokojením konstatuje, že výroční zpráva veřejné ochránkyně práv adresovaná Parlamentu nyní obsahuje zvláštní oddíl „Dopad a úspěchy“, v němž jsou uvedeny jak statistické údaje o opatřeních přijatých v návaznosti na doporučení, řešení a návrhy veřejné ochránkyně práv, tak konkrétní příklady dopadu;
45. konstatuje, že Výbor pro rozpočtovou kontrolu s velkým zájmem očekává informace o činnosti veřejné ochránkyně práv týkající se transparentnosti a odpovědnosti Nástroje pro oživení a odolnost, které bude výbor posuzovat s cílem zajistit správné vynakládání finančních prostředků; vyzývá veřejnou ochránkyni práv, aby pravidelně informovala rozpočtový orgán o problémech, které se vyskytly, ale také o zkušenostech, které budou moci být využity při budoucím financování;

Komunikační činnost

46. bere na vědomí, že úřad pokračoval ve vývoji svých internetových stránek s cílem usnadnit zájemcům z řad veřejnosti vyhledávání šetření a obecně zvýšit atraktivitu stránek pro uživatele; dále konstatuje, že informace o činnosti úřadu je možné šířit také prostřednictvím sociálních sítí, jako tomu bylo v roce 2021, kdy se informace zaměřovaly zejména na právo na přístup k dokumentům Unie;
-